

## DYRKNINGSVEJLEDNING

### Hvene (Agróstis stolonífera = Krybhvene og A. ténuis = Alm. hvene)

#### VÆKSTFORM

Hvene findes i mange typer. Der dyrkes to typer i Danmark, krybende hvene og alm. hvene. Begge er flerårige. Alm. hvene kaldes også for fioringræs. Krybhvene er et løst tueformet græs med lange overjordiske udløbere, og den findes naturligt på fugtige og næringsrige jorder. Alm. hvene er også et løst tueformet græs og den kan have korte underjordiske og i mindre grad overjordiske udløbere. Alm. hvene findes naturligt på jord, som er mere tør.

Hvene anvendes i plænegræsblandinger. Alm. hvene er ideel til golfgreens i blanding med rødsvingel uden udløbere. Krybende hvene er den græsart, som tåler den tætteste klipning.

#### JORDBUND

Hvene bør dyrkes på veldrænede ler- og lermuldede jorder.

#### UDLÆGSMÅDE

Hvene kan udlægges på flere forskellige måder:

- Ved udlæg i vårsæd anvendes en kort
- Stivstrået bygsort, hvor udsædsmængden reduceres til 250- 300 planter pr. m<sup>2</sup>
- Dæksæden gødes moderat
- Udlæg i renbestand. Hvene sås før den 20. august
- Udlæg om foråret med hvidkløver i vårbyg. Hvidkløver høstes året efter udlæg, og hvene 2. år efter udlæg

#### SÅNING

Der anvendes 1,5-3 kg pr. ha afhængig af såbedets kvalitet. En sådybde på 1-1,5 cm tilstræbes. Tusindkornsvægten er lille, ca. 0,1 g. Det kan være en fordel at så med løftede såtrage og dække frøet med efterharven - eventuelt med efterfølgende tromling.

#### BEHANDLING

##### Udlæg i vårsæd

Ved kornhøst må tilstræbes et lille spild for at undgå fremspiring af spildkornplanter, som kan være til stor gene for udlægget. Afsæt kort stub og fjern dæksædshalm hurtigst muligt. Eventuel lang stub og spildkorn skal afpudses for at give hvenen de bedste udviklingsbetingelser. Snitning af dæksædshalmen på udlægget vil reducere frøudbyttet.

##### 2.-3. års marker

En god jævn afbrænding af alt vissent stængel- og bladmateriale giver normalt et godt resultat, men sørg for en god fordeling af halmen og undgå "brandsår". Alternativt kan halmen fjernes og genvæksten afpudses. Der er også gode erfaringer med afgræsning med får indtil hen i november.

#### GØDSKNING

##### Efterår

Udlæg gødes sidst i september med 45-60 kg N pr. ha.

Ved udlæg uden dæksæd i august tilføres forud for såning 30-45 kg N. pr. ha.

##### Forår

Der gødes ved begyndende vækst i marts måned med 50-60 kg N pr. ha.

Landbrugsstyrelsens kvælstofnormer for 2019/20:  
Se dyrkningskalender bagest i dyrkningsvejledningen.

Af fosfor og kali bør der være henholdsvis 20 kg P og 50 kg K til rådighed pr. ha til afgrøden. Svovl tilføres om foråret i mængder på 15-20 kg S pr. ha.

#### UKRUDT

##### Generelt

Enårig rapgræs er et ukrudtsgræs, som ofte vil findes i marken inden hvenen breder sig tilstrækkeligt. Lige som enårig og alm. rapgræs er vindaks vanskelig at frænse i hvene, så marken bør være fri for denne art inden udlæg. Af tokimbladet ukrudt er især fuglegræs, hønsetarm, ærenpris, hyrdetaske, skræppe og skive- og lugtløs kamille vanskelige at frænse.

##### Udlæg i vårsæd

**Express SX/Trimmer** med 7,5 g/ha eller **Nuance** med 5 g/ha har bred effekt på mange ukrudtsarter, som f.eks. fuglegræs og kamille. Disse midler kan evt. kombineres med DFF.

**Buctril** kan anvendes fra ukrudtets kimbladstadium. **Starane 180 S** kan anvendes sammen med Buctril i en dosering op til 0,7 l/ha. Starane anvendes specielt mod burresnerre, pileurt og hanekro.

**DFF** kan anvendes sammen med Buctril i en dosering fra 0,4 l/ha DFF. DFF anvendes især mod agerstedmoder, ærenpris og tvetand. DFF har en off-label godkendelse til brug i græsfrø og korn med udlæg.

**Primus** kan i vårbyg med udlæg anvendes i en dosering på 0,05 - 0,075 l/ha. Primus kan i kombination med DFF give en meget bred ukrudtseffekt.

Ved de tidlige behandlinger er det vigtigt at være opmærksom på nyfremspiring af ukrudt, og følge op hvis nødvendigt.

I vårbyggens stadium 30-39 kan anvendes 1,0 l/ha **MCPA** mod tidsler, agerpadderok og korsblomstret ukrudt.

##### Efterår

Ved udlæg i renbestand er der ingen muligheder for ukrudtsbekæmpelse om efteråret.

DFF er off-label godkendt med 0,07-0,15 l/ha om efteråret efter høst af dæksæd.

### Forår i frøavlsåret

I 1. års marker udlagt i dæksæd kan anvendes 2,5 l/ha **Ariane FG S**. Ved behandling med Ariane FG S, skal temperaturen være over 10-12 grader, og der må ikke være udsigt til nattefrost. Mod ærenpris, tvetand og agerstedmoder kan tilsættes fra 0,05 - 0,15 l/ha **DFE**.

Primus er ikke godkendt til hvene.

Vær specielt opmærksom på skræpper, da der gælder særlige regler for indhold af skræppefrø i renvaren.

I marker udlagt i renbestand er der ikke mulighed for at anvende hormoner, så her kan anvendes **DFE**.

### SYGDOMME / SKADEDYR

Hvene angribes normalt ikke af sygdomme og skadedyr. Ved udlæg i renbestand kan angreb af fritfluer forekomme. Bekæmpelse foretages med **Karate**, når græsset har 1-2 blade. Om foråret kan forekomme meldug og rust.

### HØST

Hvene modner sidst fra midten af juli. Modningen kendetegnes ved, at afgrøden begynder at drysse. Når dette tidspunkt indtræffer, er afgrøden klar til skårlægning. Afgrøden er tvemoden og spildsom. Derfor bør arealet følges nøje omkring høsttidspunktet. Skårlægning foretages med slåmaskine. Efter en vejringstid på 10-12 dage kan afgrøden tærskes. Det er en forudsætning, at den er tør og godt gennemvejret for at få en tilfredsstillende tærskning og dermed undgå stort spild. Anvendelse af et pickup skærebord ved tærskning af hvene kan være en stor fordel. Da frøet er meget småt, skal mejetærskeren være helt tæt.

### GRUNDINDSTILLING AF MEJETÆRSKEREN

Cylinderens periferihastighed: 25-30 m/sek.

(Cylinderhastighed: 1000-1100 omdr./min.)

Broafstand:	Fortil ca. 10 mm
	Bagtil ca. 3 mm
Øverste sold:	Lamelåbning 12 mm
Nederste sold:	Lamelåbning 14 mm
Luftmængde:	Lille, laveste hastighed på blæseren
Luftretning,	
Øverste vindleder:	Øverste vindleder stilles mod emte-soldets midterste-forreste del.
Nederste vindleder:	Nederste vindleder stilles i midterstilling.

### UDBYTTE

Det gennemsnitlige udbytte for høstårene 2014-2018 er på 370 kg pr. ha, men udbytter på 600-700 kg pr. ha er ikke ualmindelige.

1 m<sup>3</sup> råvare med en renhedsprocent på 70 vejer ca. 210 kg.

## DYRKNINGSKALENDER

## Udlægsareal

- April **Udlæg i dæksæd**  
1,5-3 kg udsæd i maks. 1 cm sådybde.  
Evt. såning med løftede såtragte og nedharvning med efterharven, efterfulgt af tromling.
- Maj **Sprøjtning i dæksæd**  
Buctril, Starane XL, Express ST, Express SX/Trimmer, Nuance, DFF og Primus kan anvendes.
- Aug. **Udlæg i renbestand**
- Aug. **Høst af dæksæd**  
Afsæt kort stub. Undgå spild.  
Halm fjernes straks.
- Aug./sept. **Skadedyr**  
Ved varsling af fritfluernes flyvning sprøjtes med et Karate, hvis græsset har 1-2 blade.
- Aug./sept. **Ukrudtsbekæmpelse**  
Ved udlæg i renbestand bekæmpes ukrudt med Buctril.
- Sept. **Afpudsning**  
Spildkornsstriber afpudses.
- Sept. **Gødskning**  
Udlæg gødes med 45-60 kg/ha.

## Frøareal

- Marts **Gødskning**  
Der gødes med 50-60 kg N/ha
- Kvælstofnorm 2018/2019:**  
120 kg N pr ha.
- April **Ukrudt**  
Ariane FG S i marker udlagt i byg, evt. tilsat DFF.
- Juli **Skårlægning**  
Når frøene begynder at drysse.
- Juli **Høst**  
Efter 10-12 dage på skår kan frøet tærskes, når skåret er tørt og gennemvejret.
- Sept/nov. Afgræsning eller afpudsning efter behov.
- Maj **Vækstregulering**  
0,4 l/ha Moddus Start kombineret med 1,25 l/ha CCC.  
Halmen må ikke opfodres.
- Maj **Beskyttelsessprøjtning mod svampe**  
Efter behov med Bell eller Amistar kombineret med Folicur/Orius.
- Juli **Skårlægning** (Ca. 1.-15. juli)  
Frøhviden får en voksagtig til sej konsistens, begyndende drysning, og strået er grønt til gulbrunt. Afgrøden bør følges nøje.
- Juli **Mejetærskning**  
12-14 dage efter skårlægning.  
Pas på afskallede frø.

## 2. og 3. års avl

- Aug. **Afbrænding/Halmsnitning**  
Halmen spredes jævnt og afbrændes.  
Alternativt snittes halmen.
- Okt. **Afpudsning**  
Foretages før gødskning.
- Okt. **Gødskning**  
50-60 kg N/ha. Gylle kan anvendes